

Monumentnummer*: 46768

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **23 augustus 1989**
Kadaster deel/nr **82659/92**

*Woonplaats** *Gemeente** *Provincie**
Huisduinen Den Helder Noord-Holland

Locatiennaam *Locatieomschrijving*
Den Helder

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Den Helder	F			761
Den Helder	F			762
Den Helder	F			780
Den Helder	F			508

*Omschrijving***

FORT KIJKDUIN. In 1811-1813 aangelegd fort als onderdeel van de vestingwerken die op last van Napoleon met medewerking van Jan Blanken Janszn. tot stand zijn gebracht ter verdediging van de kort tevoren nieuw aangelegde verplaatste marinehaven - destijds genaamd 'fort Morland', na de vestiging van het Koninkrijk genaamd 'fort Kijkduin', met naderhand aangebrachte toevoegingen. Het ten zuid-westen van de kern Huisduinen gelegen fort ligt ingegraven in de uiterste duinenrij, onmiddellijk achter de ter plaatse kunstmatige zeewering (die in 1970 en verder is gereconstrueerd en verzaard ten koste van de westelijke contrescarpmuur en andere verdedigingswerken aan deze zijde van het fort).

Dit fort bestaat thans uit een vierhoekig reduit, omgeven door een droge gracht met een gemetselde holle beer aan de noordzijde en een contrescarpgalerij met kruitmagazijn aan noord- en oostzijde; van de twee oorspronkelijke bastions aan de zuidwest- en zuidoostzijde resteert thans alleen nog het noordwestelijk gedeelte van het zuidwestelijk bastion; ten zuidoosten van het fort resteert nog een van de drie koffers of caponnières rond het fort die in oorsprong ondergronds met het reduit verbonden waren.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het in oorsprong geheel in baksteen opgetrokken reduit met taps toelopende muren die op de hoeken met natuursteenblokken zijn versterkt, telt acht traveeën die elk inwendig zijn voorzien van grote gemetselde tongewelven; deze worden in de beide lange gevels aangegeven door in rollagen gemetselde ontlastingsbogen, met in de toppen van de bogen kleine vierkante ontluchtingsvensters met luik; ter plaatse van de vroegere schietgaten zijn aan de oostzijde naderhand deuren aangebracht; de korte gevels zijn vrijwel geheel blind. Het reduit is in 1897 voorzien van een gepantserde waarnemingspost met een geheel gietijzeren koepel, uit een stuk gegoten en geleverd door Schneider & Co. te Le Creusot.

De aan de noordzijde resterende contrescarpgalerij - gedeeltelijk omgezet aan de oostzijde, met aansluitend de contrescarpmuur - is voorzien van schietgaten; het blijktens de natuurstenen jaartalsteen in 1859 toegevoegde kruitmagazijn aan de contrescarpgalerij aan de oostzijde is inwendig overwelfd door een gemetseld tongewelf, in de gevel gemarkeerd door een in vier rollagen gemetselde ontlastingsboog, waaronder een lichtgetoogd venster, in oorsprong met luik; de gevel bevat voorts links de rondboogvormige ingang en aan de uiteinden telkens twee smalle vensters boven elkaar, alle voorzien van een natuurstenen omlijsting, en in oorsprong een luik.

De huidige inrit tot het fort bevindt zich aan de oostzijde, waartoe de contrescarpmuur is doorgebroken en voorzien van dwarsmuren. In de noordelijke muur van het reduit en in de contrescarpgalerij zijn midden boven de inkepingen zichtbaar van de plaats waar in oorsprong de houten rolbrug was aangelegd, als toegang tot het fort.

De zuidoostelijke koffer, aangelegd omstreeks 1880, bestaat uit een ondergronds gedeelte dat indertijd in verbinding stond met het reduit door middel van een onderaardse gang, en een bovengronds gedeelte met een gevel van brikkebeton, en is voor het overige voorzien van een aardlaag.

Fort met gedeeltelijk gebastionneerd reduit, droge gracht met holle beer, contrescarpgalerij en -muur met toegevoegd kruitmagazijn, door deze aanleg kenmerkend voor de vroeg- en midden-19e-eeuwse vestingbouw en door de latere uitbreidingen met bijzondere elementen als de dubbele koffer en gietstalen waarnemingskoepel tevens kenmerkend voor de latere ontwikkelingen in de 19e-eeuwse versterkingskunst, voorts van belang uit oogpunt van ontwikkeling van Den Helder als nationale verdedigingspost en -marinecentrum als onderdeel van het reeds onder Napoleon ontworpen fortensysteem ter verdediging van de marinehaven.

Fasegewijs tot stand gekomen fort met nog herkenbare hoofdstructuur met ommuring en bijbehorende gebouwen van algemeen belang wegens architectuur- en krijgshistorische waarde.

N.B. De door de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog aangebrachte afdeklaag van zand en beton wordt uitdrukkelijk van de bescherming uitgesloten. De oorspronkelijk bijbehorende fortwachterswoning aan de noordzijde is inmiddels verdwenen, evenals de rolbrug.

Het fort is thans geheel door een afrastering omgeven; de zuidoostelijke koffer bevindt zich op een aansluitend, eveneens afgerasterd terrein.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument